

ВИКОРИСТАННЯ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З РОЗУМОВО ВІДСТАЛИМИ ДІТЬМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Myronova S. Method's curative education and psychotherapy technologies in the corrective work with mentally retarded children / S. Myronova // Actual problems of the correctional education: Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Issue 5.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 218–228

Миронова С.П. Використання у корекційній роботі з розумово відсталими дітьми нетрадиційних методів лікувальної педагогіки і психотерапевтичних технологій. У статті здійснюється теоретичне узагальнення нетрадиційних методів лікувальної педагогіки і психотерапевтичних технологій, які можуть використовуватись у роботі з розумово відсталими дітьми; подаються результати практичної апробації окремих технологій; визначається місце психотерапевтичних методів і технологій у комплексному корекційному впливі на розвиток дітей з вадами інтелекту. Психотерапевтичні технології ґрунтуються на спеціальних принципах і використовуються з дотриманням чітких вимог і методики. При цьому спеціаліст має володіти спеціальною практичною підготовкою реалізації певного методу загалом та у роботі з розумово відсталими дітьми, зокрема. Використання психотерапевтичних технологій можливе лише як складова комплексного психолого-медико-педагогічного супроводу. Застосування їх у корекційній роботі з розумово відсталими дітьми має бути на основі індивідуального підходу до кожної дитини, визначення її потреб. Поширеною помилкою у

вітчизняній педагогічній практиці є підміна термінів спеціальної дидактики поняттями психотерапії і лікувальної педагогіки. Тому корекційних педагогів слід підготувати до співпраці з психологами і лікарями у напрямку використання психотерапевтичних технологій.

Ключові слова: корекційна робота; діти з порушеннями інтелекту; психотерапевтичні технології, корекційне навчання і виховання.

Миронова С.П. Использование в коррекционной работе с умственно отсталыми детьми нетрадиционных методов лечебной педагогики и психотерапевтических технологий. В статье осуществляется теоретический анализ современных методов лечебной педагогики и психотерапевтических технологий, которые используются в работе с умственно отсталыми детьми; обобщаются результаты практических исследований значимости отдельных технологий; определяется их роль в комплексном коррекционном обучении и воспитании детей с нарушениями интеллекта. Психотерапевтические технологии должны реализовываться специалистом на основе четких требований, методики с учетом индивидуальных особенностей умственно отсталых учащихся. Их использование возможно только как составляющая комплексного психолого-педагогического сопровождения. Коррекционных педагогов нужно специально готовить к сотрудничеству с психологами, врачами в плане использования психотерапевтических технологий.

Ключевые слова: коррекционная работа; дети с нарушениями интеллекта; психотерапевтические технологии, коррекционное обучение и воспитание.

Постановка проблеми. У багатьох країнах у системі навчально-реабілітаційної роботи з розумово відсталими особами педагогічні методи поєднують з психотерапевтичними технологіями та нетрадиційними методами впливу. Зокрема, використовують такі: арттерапія; ігрова терапія; іпотерапія; снузелен-терапія; йоготерапія; дельфінотерапія; кінезотерапія; мандалатерапія; казкотерапія; фітотерапія; ароматотерапія; хромотерапія; музикотерапія.

Л.К.Фортова обґрунтовує, чому психотерапія все частіше використовується для лікування осіб з порушеним інтелектом [2]. Порушення пізнавальної діяльності цих дітей ускладнюють правильне самостійне узагальнення ними тих поведінкових дій, які у подальшому трансформуються у переконання, що регулюють поведінку. Через що діти не можуть розібратись у ситуації, усвідомити причинно-наслідкові зв'язки між вчинком і результатом, зрозуміти зміст дії іншої особи. Це

призводить до порушень поведінки розумово відсталих дітей, неадекватних емоційних проявів. Саме для корекції цих порушень спеціалісти й пропонують використовувати методи психотерапії, яка дозволяє впливати на психіку дитини, а через неї й на весь її організм [2, стор. 110]. При виборі методу психотерапії вчена пропонує враховувати наявність в етіопатогенезі взаємозв'язку трьох факторів: біологічного, психологічного й соціального. Окрім того слід враховувати індивідуально-психологічні особливості дитини, її мотивацію до занять.

На разі в Україні в практиці спеціального навчання і виховання також стали використовувати терміни «психотерапія», «психотерапевтичні методики». При тому доволі часто ці терміни вживають вчителі, логопеди та вихователі спеціальних шкіл, вважаючи, що вони використовують ці методики в своїй роботі. Ми дослідили, чи насправді методи лікувальної педагогіки й психотерапевтичні технології можуть використовуватись у корекційній роботі з дітьми, які мають інтелектуальні вади; хто довів їх ефективність; наскільки педагоги спеціальних шкіл орієнтуються в цих технологіях. Під нашим керівництвом були організовані дослідження щодо ефективності окремих технологій у навчанні, вихованні і корекційній роботі з розумово відсталими дітьми. Одержані результати опишемо у статті.

Арт-терапія – це вид психотерапії і психологічної корекції, що ґрунтується на мистецтві й творчості. У вузькому значенні арт-терапію розуміють як терапію образотворчим мистецтвом (малюнком) з метою впливу на психоемоційний стан пацієнта. Показаннями для арт-терапії психологи називають труднощі емоційного розвитку, агресію, стрес, депресію, понижений настрій, емоційну нестійкість, імпульсивність емоційних реакцій, почуття самотності, міжособистісні конфлікти, підвищену тривожність, страхи, низьку самооцінку тощо. Види арт-терапії: арт-терапія малюнком, бібліотерапія (в тому числі й казкотерапія, музикотерапія, танцювальна терапія, лялькотерапія).

О.А.Карабанова довела, що арт-терапія відкриває для розумово відсталих дітей широкі можливості для гри, вираження емоцій, спілкування, творчості; дозволяє спрямувати їхню художню діяльність таким чином, щоб вона позитивно впливала на розвиток їхньої особистості.

Музикотерапія – це ліки, які слухають [5, стор. 159]. Музика здатна змінити душевний і фізичний стан людини. Медиками доведено, що приємні емоції, викликані музикою, підвищують тонус кори головного мозку, покращують обмін речовин, стимулюють дихання, кровообіг. Позитивне емоційне збудження при звучанні приємних мелодій посилює увагу, тонізує центральну нервову систему. У педагогічній роботі можна використовувати спеціально підібрану музику, адже її вплив залежить від характеру твору, музичного інструменту, гучності звучання.

М.А.Поваляєвою проведені дослідження з використання музики в роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Вченою визначено, що метою занять з використанням музикотерапії є створення позитивного емоційного фону реабілітації (зокрема, зняття тривожності); стимуляція рухових функцій; розвиток і корекція сенсорних процесів (відчуттів, сприймання, уявлень); розгальмовування мовленнєвої функції. Музикотерапія виконує й психокорекційні завдання, зокрема: тренування спостережливості; розвиток почуття темпу, ритму, часу; розвиток розумових здібностей і фантазії; формування вербальних і невербальних комунікативних навичок; виховання вольових якостей, витримки і здатності стримувати афекти; розвиток моторики.

Через порушений темп сприймання розумово відсталі діти не завжди адекватно реагують на характер музики, не завжди можуть дати вербальну оцінку музичному твору (І. В. Євтушенко, С. М. Міловская, Е. А. Медведева). Тому організація сприймання музики з такими дітьми вимагає використання корекційно спрямованих прийомів, які готують дитину до цього. Це може бути розповідь педагога, бесіда про музику, певні навідні запитання, поєднання словесних методів із малюнками, таблицями тощо. У роботі з розумово відсталими дітьми вплив музики поєднується із ритмічними іграми, дихальною гімнастикою, різноманітними рухами на уроках ритміки. Використання музикотерапії вимагає співробітництва педагогів із лікарями, психологами, музичними працівниками.

Казкотерапія – використання казкової форми для розвитку особистості, розширення свідомості, розвитку мовлення. Використовуються народні та авторські казки, спеціально придумані історії. Казка є психотерапевтичним і психокорекційним засобом. Проте, в роботі з розумово відсталими дітьми слід враховувати особливості їхнього мислення, зокрема, нерозуміння переносного значення, яке часто є в казці; конкретність мислення; нерозуміння причинно-наслідкових зв'язків; невміння переносити казкові ситуації у свій досвід тощо.

Є.В.Афанасьєва пропонує у роботі з розумово відсталими дітьми використовувати такі методи роботи з казкою, як: аналіз казки; казкові задачі; розказування казки; придумування казки; малювання казок [2]. Ці методи потребують адаптації до контингенту групи, класу.

Однією з галузей наукового знання та практики сьогодення є й **арт-педагогіка** (О.М.Корженко). У колі її діяльності – використання у педагогічній та корекційній роботі різних видів мистецтва, виховання гармонійно розвиненої особистості, адаптація людини засобами художньої діяльності.

Спостереження за методикою навчання на уроках в спеціальних школах, аналіз конспектів уроків засвідчив, що педагоги ототожнюють

терміни артпедагогіка і арттерапія. Наприклад, слухання й обговорення казки вчителі називали казкотерапією; музичний супровід елементу уроку – музикотерапією, малювання та ліплення - арт-терапією. Хоча це є методами і прийомами спеціальної дидактики.

Водночас організоване під нашим керівництвом дослідження можливостей арттерапії у роботі з дітьми з інтелектуальними вадами (Н.І.Гайдиш, Л.В.Демчук, М.І.Пташник, Л.В.Сколченкова) показало, що корекційно спрямоване використання засобів мистецтва сприяє розширенню соціального досвіду дітей, підвищує їхній настрій і впевненість у собі, стимулює до спілкування, знижує негативні переживання.

Ігрова терапія відноситься до найбільш поширених технік, які використовують дитячі психологи і психотерапевти (К.Бремс). Гра зорієнтована на особистість дитини, а іграшки й предмети, що використовуються в грі, допомагають дитині програвати важливі життєві ситуації. Гра реалізує такі цілі: саморозвиток, загальний розвиток, спілкування. Гра допомагає дитині вільно себе виражати без негативних наслідків; проявляти свої інтереси і виражати емоції. Гра стимулює дитину досліджувати навколишнє середовище, відносини між об'єктами, причинно-наслідкові зв'язки і зв'язки між подіями, що сприяє розвитку. Гра допомагає дитині спілкуватись, досліджувати стосунки, соціальні ролі, набувати соціальних навичок. Відповідно психолог може використовувати гру з різними цілями залежно від завдань корекційної роботи.

Г.Л.Лендрет довів, що гра є найкращим засобом формування стосунків з розумово відсталою дитиною у психотерапевтичній роботі. Свої почуття й установки, які дитина не завжди виражає відкрито, вона проектує на іграшку. Більшість розумово відсталих дітей стикаються в житті з проблемами, які здаються їм нездоланними, але долаючи їх у грі, вона поступово позбавляються їх і у житті.

Поширеною помилкою сьогодення є використання вчителями терміну ігрова терапія при використанні на уроках дидактичних чи рухливих ігор. Як і у випадку з арттерапією є певна підміна понять.

Ейдети́зм (В. Урбанчич та ін.) є одним з напрямів психології, який вивчає ейдетику як різновид образної пам'яті і визначає можливості практичного застосування ейдотехнік в різних сферах життя людини.

Ейдети́зм є особливим різновидом образної пам'яті, здатністю найбільш яскраво й точно відтворювати в усіх деталях наочні образи предметів, які в даний момент безпосередньо людиною не сприймаються. Фізіологічно основою ейдетичних образів є залишкове збудження зорового аналізатора.

Ейдетика в психологічному значенні – це здатність відтворювати наочний образ будь-якого предмета або явища через певний відрізок

часу. Ейдетична пам'ять характеризується більш яскравими та емоційними спогадами. Образна пам'ять повертає цілісне дитяче сприйняття світу, відновлює природну пам'ять, сприяє творчому мисленню. Це більш стійка форма пам'яті, зруйнувати яку майже неможливо, тому що вона виходить з інтересів самої людини і вже невіддільна від її особистості. Резерви пам'яті людини пов'язані з розвитком ейдетичної пам'яті.

Ейдетика сприяє розвитку різних видів уваги, мислення, уяви, пам'яті. Вона відкриває нові способи подання навчального матеріалу, адже «перекладає» незрозумілу мову навколишнього дорослого світу на прийнятну і зрозумілу для дитини. Методи ейдетики дозволяють залучити до роботи різні аналізатори дитини: вихованець не лише бачить, але може почути, доторкнутись, понюхати, скуштувати; до того ж нові знання базуються на добре знайомих дітям образах. Вона відкриває безмежний ігровий простір для розвитку дитячої уяви.

Ейдетика – вміння працювати з живою уявою, використовуючи мнемонічні прийоми. Методика ейдетики містить понад 20 різноманітних технік запам'ятовування інформації. Енциклопедичний словник визначає мнемотехніку як мистецтво запам'ятовування, сукупність прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування, збільшують обсяг пам'яті шляхом створення асоціативного зв'язку. Для ейдетичного розвитку важлива асоціативна пам'ять, пов'язана з активною мовленнєвою і творчою діяльністю. В ейдетиці використовуються графічні, тактильні, смакові, звукові та нюхові асоціації.

На думку Л.Кашуби, ейдетичні методики допомагають вирішувати такі завдання: розвивати образне мислення; розширювати розумові можливості дитини; збільшувати обсяг пам'яті; навчити учнів вірити в себе, в свої можливості (самооцінка, впевненість); допомагати в оволодінні своєю поведінкою; навчити забувати непотрібне; здійснювати через розвиток образного мислення становлення інших пізнавальних інтересів.

Методика ейдетики є комплексом систематизованих ігор-вправ, які розвивають та відновлюють здатність сприйняття через образність. Розвиток різноманітних видів пам'яті молодших школярів (зорової, слухової, тактильної, нюхальної, смакової, фотографічної) за допомогою різних методів (послідовної асоціації, трансформації, оживлення, фонетичних асоціацій, відсторонення, входження та ін.) дає можливість запам'ятовувати великий обсяг інформації, відкриває творчі таємниці здібностей людини, покращує якість знань, оздоровлює психічний стан дитини.

Організовані під нашим керівництвом дослідження методу ейдетики у вихованні дошкільників (Т.В.Ринчовська) та навчанні молодших школярів (Т.Б.Банул, С.М.Комлик) з вадами інтелекту

засвідчили, що у процесі тренування образної пам'яті у дітей розвиваються всі види пам'яті; удосконалюється якість уваги; розвивається уява, мислення, інтелект, ерудиція, мовлення; активізуються пізнавальні процеси; формуються навички саморегуляції, розслаблення, концентрації. Систематичне використання ейдетичних методик мобілізує мовленнєві уміння і навички, звільняє дітей від стереотипів мислення, активізує мовлення, спілкування, підвищує настрій, викликає інтерес до навчальної діяльності, сприяє розвитку зв'язного мовлення.

Фітотерапія – лікування за допомогою лікарських рослин. Використовується як ефективний лікувальний і профілактичний засіб для відновлення розумової і фізичної працездатності, усунення втоми, астеничного синдрому, млявості, профілактики порушень мозкового кровообігу, розладів пам'яті, усунення знервованості, безсоння, відновлення м'язового тону.

Призначення про прийом і дозування лікарських рослин здійснює лікар-фітотерапевт індивідуально, враховуючи особливості фізичного і психічного здоров'я дитини. Педагоги дитини одержують інформацію від лікаря про фітотерапевтичні процедури та урахування їх впливу на дитину у навчально-виховному процесі.

Ароматотерапія – це лікування запахом. У 1939 р. фізіолог Д.І.Шатенштейн вперше науково обґрунтував і експериментально довів, що деякі нюхові подразники впливають на функції людини і особливо на її працездатність. Тому в деяких країнах лікувальна педагогіка використовує ароматотерапію у роботі з гіперактивними чи млявими дітьми; з іншими категоріями для зняття напруги, втоми, підвищення настрою і працездатності.

Дельфінотерапія є альтернативним, нетрадиційним методом психотерапії, заснованим на спілкуванні людини з дельфінами. Прибічники терапії вважають, що таке спілкування допомагає стабілізувати психоемоційний стан людини, зняти психологічне напруження, заспокоїтись. Це спеціально організований процес, який відбувається під наглядом кількох спеціалістів: лікаря, тренера, психолога або психотерапевта, дефектолога. У психотерапії беруть участь спеціально навчені тварини. Дельфінотерапія поділяється на два напрямки: 1) Вільна взаємодія з твариною з мінімальною участю фахівців; 2) Спеціально організоване спілкування з твариною, яке здійснюється за допомогою спеціаліста. Цей напрям психотерапії найчастіше використовується у роботі з дітьми, що мають психофізичні порушення, з метою психотерапії, психокорекції, психопрофілактики.

Існує значна критика ефективності дельфінотерапії. Наразі не існує жодних переконливих наукових свідчень, що дельфінотерапія є ефективним методом лікування, або може забезпечити більше, ніж тимчасове покращення настрою. Не досліджено також і вплив цього

методу на розвиток дітей з вадами інтелекту.

Снузелен-терапія (контрольована мультисенсорна стимуляція) найбільш активно використовується в Німеччині, Нідерландах як терапія психічних відхилень у спеціальних кімнатах снузелен. В цих приміщеннях створюється заспокійлива і водночас стимулююча атмосфера, завдяки використанню світлових ефектів, запаху, звуків, спеціальних матеріалів, які стимулюють тактильні відчуття.

Д.І.Шульженко називає Снузелен-терапію однією з найбільш ефективних інноваційних психокорекційних методик у роботі з дітьми з психофізичними порушеннями. В Україні цей вид терапії поширюється за допомогою створення в навчально-реабілітаційних і спеціальних закладах сенсорних кімнат. Проте системних наукових досліджень щодо корекційного впливу на розумово відсталих дітей у вітчизняній корекційній педагогіці не здійснювалось.

Хромотерапія (лікування кольором) – давній природний метод лікування, заснований на використанні монохроматичних випромінювань оптичного діапазону хвиль. М.М.Єфіменко пропонує використовувати заняття з хромотерапії для покращення здоров'я дітей з вадами інтелекту, нормалізації їхніх емоцій.

Нами було проведено дослідження щодо розуміння педагогами спеціальних шкіл методів лікувальної педагогіки та використання їх у роботі. Основними методами виступали: спостереження, аналіз планів роботи педагогічного персоналу, анкетування педагогів, бесіда. Результати спостережень та аналізу календарних планів роботи вчителів свідчать про популярність тієї чи іншої технології у окремій школі і навіть області. Причинами такої прихильності, як показало дослідження, виступає вимога керівника закладу, управління освіти, інституту післядипломної освіти саме щодо впровадження певної технології. Обґрунтовуючи вибір методів своєї роботи, деякі вчителі пояснювали, що *«зараз модно використовувати на уроці щось особливе»*. Такі відповіді свідчать про нерозуміння респондентами мети й доцільності впровадження технологій, що в кінцевому результаті є шкідливим як для навчального процесу, так і розвитку дітей. Бесіди з вчителями і результати анкети виявили, що педагоги є недостатньо обізнаними у класифікаціях новітніх технологій, особливостях їх застосування; ототожнюють технології з окремими методами і прийомами навчання, не розуміючи системності; не розмежовують освітніх технологій і власне корекційних або терапевтичних, які можуть використовуватись окремими спеціалістами за умови спеціальної підготовки. На разі, якщо у практиці спеціальної освіти розумово відсталих дітей і застосовуються психотерапевтичні технології і методи лікувальної педагогіки, то епізодично, без включення їх у загальну системну роботу.

Отже, в світовій та вітчизняній практиці використовуються різноманітні лікувально-педагогічні методи, психотерапевтичні

методики, спрямовані на виправлення порушень розвитку дітей та покращення якості їхнього життя. Теоретичний аналіз проблеми дослідження та практична апробація її окремих аспектів дозволяють зробити такі висновки:

Психотерапевтичні технології ґрунтуються на спеціальних принципах і використовуються з дотриманням чітких вимог і методики. При цьому спеціаліст має володіти спеціальною практичною підготовкою реалізації певного методу загалом та у роботі з розумово відсталими дітьми, зокрема. Таким спеціалістом передусім має бути спеціальний психолог, що має право на використання методів психотерапії.

Методи лікувальної педагогіки не є комплексно дослідженими в корекційній психопедагогіці та практиці спеціальної освіти України, тому їх вплив на ефективність навчання і розвитку дітей з вадами інтелекту може бути одним із перспективних наукових напрямків.

Використання психотерапевтичних технологій та методів лікувальної педагогіки можливе лише як складова комплексного психолого-медико-педагогічного супроводу. Застосування їх у корекційній роботі з розумово відсталими дітьми має бути достатньо обережним, на основі індивідуального підходу до кожної дитини, визначення її потреб і необхідності застосування цих методів.

Корекційних педагогів слід підготувати до співпраці з психологами і лікарями у напрямку використання психотерапевтичних технологій. Така підготовка може здійснюватись у процесі одержання фахової освіти, при підвищенні фахового рівня і проведенні методичної роботи.

Отже, проблема використання психотерапевтичних технологій та сучасних методів лікувальної педагогіки у корекційній роботі з розумово відсталими дітьми є надзвичайно актуальним і перспективним напрямком наукових досліджень корекційної педагогіки.

Список використаних джерел

1. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании: Учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений / Е. А. Медведева, И. Ю. Левченко, Л. Н. Комиссарова, Т. А. Добровольская. — М.: Академия, 2001. — 248 с. ; **2. Завражин С.А.** Адаптация детей с ограниченными возможностями: Учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений / С.А.Завражин, Л.К.Фортова. – М.: Академический Проект: Триста, 2005. – 400 с.; **3. Кривоніс М.Л.** Ейдетика як засіб підготовки дитини до школи / М.Л. Кривоніс, О.Л. Дроботій. – Х.: Ранок, 2012. – 176с.; **4. Миронова С.П.** Методика корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності : підручник / С.П. Миронова. - Кам'янець- Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – 260 с. ; **5. Поваляева М.А.** Коррекционная

педагогика. Взаимодействие специалистов. Коллективная монография / Под общ. ред. М.А.Поваляевой. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2002. – 352 с. ; 6.**Специальная педагогика**: Учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л.И.Аксенова, Б.А.Архипов, Л.И.Белякова и др.; Под ред. Н.М.Назаровой. – М.: Академия, 2000. – 400 с. ; 7.**Формирование личности ребенка с особыми потребностями в условиях меняющегося мира**: учеб.-метод. пособие: с приложением СД / С.Е.Гайдукевич, В.В.Радыгина, С.Н.Феклистова и др. – Минск, БГПУ, 2011. – 312 с. ; 8.**Шульженко Д.И.** Корекційний розвиток аутичної дитини: (книга для батьків та педагогів) / Д.И.Шульженко, Н.С.Андреева. – К.: Д.М.Кейдун, 2011. – 344 с.

Spysok vykorystanyh dzerel

1.**Artpedahohyka** y artterapyya v spetsyal'nom obrazovanuu: Ucheb. dlya stud. sred. y vyssh. ped. ucheb. zavedenyy / E. A. Medvedeva, Y. Yu. Levchenko, L. N. Komyssarova, T. A. Dobrovolskaya. — M.: Akademya, 2001. — 248 s. ; 2.**Zavrazhyn S.A.** Adaptatsyya detey s ohranenchennymy vozmozhnostyamy: Ucheb. posobye dlya stud. ped ucheb. zavedenyy / S.A.Zavrazhyn, L.K.Fortova. – M.: Akademycheskyy Proekt: Tryksta, 2005. – 400 s. ; 3.**Kryvonis M.L.** Eydetyka yak zasib pidhotovky dytyny do shkoly / M.L. Kryvonis, O.L. Drobotiy. – Kh.: Ranok, 2012. – 176s. ; 4.**Myronova SP.** Metodyka korektsiyanoi roboty pry porushennyakh piznaval'noyi diyal'nosti : pidruchnyk / S.P. Myronova. - Kam"yanets'-Podil's'kyy: Kam"yanets'-Podil's'kyy natsional'nyy universytet imeni Ivana Ohiyenka, 2014. – 260 s. ; 5.**Povalyaeva M.A.** Korrektsyonnaya pedahohyka. Vzaymodeystvye spetsyalystov. Kollektivnaya monohrafiya / Pod obshch. red. M.A.Povalyaevoy. – Rostov-na-Donu: Fenyks, 2002. – 352 s. ; 6.**Spetsyal'naya** pedahohyka: Uchebnoe posobye dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenyy / L.Y.Aksenova, B.A.Arkhypov, L.Y.Belyakova y dr.; Pod red. N.M.Nazarovoy. – M.: Akademya, 2000. – 400 s. ; 7.**Formyrovanye** lychnosti rebenka s osobymy potrebnostyamy v uslovyakh menyayushchegosya myra: ucheb.-metod. posobye: s prylozhenyem SD / S.E.Haydukevych, V.V.Rad'yhyna, S.N.Feklystova y dr. – Mynsk, BHPU, 2011. – 312 s. ; 8.**Shul'zhenko D.I.** Korektsiynyy rozvytok autychnoyi dytyny: (knyha dlya bat'kiv ta pedahohiv) / D.I.Shul'zhenko, N.S.Andryeyeva. – K.: D.M.Keydun, 2011. – 344 s.

Myronova S. Method's curative education and psychotherapy technologies in the corrective work with mentally retarded children. In many countries in the training and rehabilitation of mentally retarded persons teaching methods combined with psychotherapy techniques and alternative methods of influence. Scientists have proved that it can influence the psyche of the child with impaired intelligence, and through it, the whole of the body, improving the quality of life. The article made a theoretical analysis of

modern methods of curative education and psychotherapeutic techniques that are used in working with mentally retarded children; summarizes the results of practical research significance of individual technologies; is determined by their role in the complex corrective training and education of children with intellectual disabilities. Psychotherapeutic techniques must be implemented on the basis of an expert clear requirements, procedures, taking into account the individual characteristics of mentally retarded students. Their use is only possible as a component of a complex psycho-pedagogical support. Correctional educators need to be specially prepared to cooperate with psychologists, doctors in the use of psychotherapeutic techniques.

Key words: corrective work, mentally retarded children, psychotherapy technologies, corrective training and education of children with intellectual disabilities.

Отримано 6.03.2015 р.